

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

7.2014
DECEMBER

Ta hjälp från ovan

"CAP påverkar
grödvalet"

**Trendiga
baljväxter**

**Moderna
lusern-
kompisar**

**Tronskifte i
malkornet**

Skribenter i detta nummer: Henrik Stadig, Gunnel Hansson, Per Modig, Rikard Andersson, Albin Gunnarsson, Anna-Karin Krijger, Karin Håkansson, Göran Bergkvist, Camilla Persson, Erik Jönsson, Kerstin Andersson, Mattias Hammarstedt, Emma Hjelm, Nils Yngveson, Sara Johnson, Anders Pålsson, Linda af Geijerstam, Anders Adholm, Bengt Viken, Hanna Johansson

Gräset bestämmer. Med långsametablerade gräs krävs bara hälften av fröandelen av lusern som när snabba och konkurrensstarka gräs samodlas med lusern.

Lusernvall i modern version

Lusernandelen måste anpassas efter gräset i vallblandningen. Långsamma rörsvinglar kräver exempelvis måttlig lusernandel. Som tålig mot kvävegödning har lusern all möjlighet att ge effektiva och högavkastande vallar.

Lusern är en gammal trotjänare som dykt upp i nytt grässällskap på senare år. Den ger potential till eftertraktad hög proteinhalt och den tål både torka och tuffa kvävegivor. Flera nyare marknadsblandningar finns att välja på och nu finns också försöksresultat som visar hur lusern beter sig ihop med olika gräs.

Försök med moderna gräs

Lusern har traditionellt ofta odlats tillsammans med hundäxing, speciellt i torkkänsliga lägen där bägge hävdar sig väl. Idag finns även rörsvingel och rörsvingelhybrid som torktåliga, högavkastande och ännu uthålligare alternativ. Även rajsvingel kan vara en intressant blandningspart till lusern med stark konkurrens och hög avkastning, åtminstone i upp till två år. Den har också en viktig fördel framför hundäxing, nämligen bättre chans till bra fodervärde. Hur utnyttjar man bäst lusern i blandvallen med dessa nyare gräs? En treårig försöksserie på Öland och i Östergötland undersökte hur lusern fungerar i samodling med rörsvingel (Svaj), rörsvingelhybrid (Hykor) och rajsvingel (Felopa) jämfört med hundäxing (Luxor). Som jämförelse har även en traditionell blandning med timotej, engelskt rajgräs och rödklöver funnits med.

Lusern stod för 35-50 viktprocent i vallfröblandningarna. Liknande andel, 15-50 procent, finns i marknadsbland-

ningarna. Jämförelseblandningen innehöll 10 procent rödklöver, en vanlig andel i färdiga blandningar.

Gräskonkurrens avgör lusernleverne

Rörsvingel/hybrid är långsamma i starten. Här kan lusern, så länge den trivs, lätt ta överhanden första vallåret. Lusernandelen var i de öländska försökens vall 1 över 50 procent i förstaskörden och 70 procent i andraskörden, se diagrammet. För hundäx-

ing och rajsvingel, två gräs som är betydligt snabbare i utveckling, blev lusernandelen helt annorlunda och betydligt lägre, 10-20 procent i förstaskörden. I gengäld stack dessa blandningar ut med 1-2 ton högre avkastning.

Andra vallåret ökade gräsandelen vilket gjorde att lusernandelen sjönk till mindre än hälften, medan totalavkastningen sjönk samtidigt generellt. Trots att rörsvingel/hybrid är långsam i sin etablering och låter lusern ta överhanden första vallåret visar försöken att gräsen kan knappa in rejält till andra året.

Rörsvingel i balanserad andel

Även om rörsvingel/hybrid ser ut att hävda sig till andra vallåret är 50 procent lusern i förstaårsvallens förstaskörd och ännu mer i andraskörden i mesta laget för att kunna utnyttja vallen optimalt. Dessa gräs tillväxtrytm gör att den äldre rekommendationen med minst 40 procent lusern i utsädet blir för högt. Här är antagligen de 15-25 procent lusern som också finns i nyare vallfröblandningar lagom.

Skälet till att rörsvingel/hybrid ändå passar i odling med lusern är att de alla är uthålliga och högavkastande. I tidigare försök har blandningar med rörsvingelhybrid gett 10 procent högre avkastning än traditionella blandningar när tre vallår summerats. Det gäller också att inte snåla för mycket med rörsvingel/hybrid i vallfröblandningen. Försök har visat att cirka en tredjedel krävs så inte gräsen konkurreras ut innan de etablerat sig.

Med hundäxing och rajsvingel är risken tvärtom att nyare blandningar har för liten andel lusern. Försöken visar att gamla tumregeln 40 procent lusern ihop med hundäxing fortfarande gäller. I för-

söket på Öland gav lusernblandningen med rajsvingel lagom med lusern. Ihop med hundäxing och rajsvingel kan alltså de 15-25 procent lusern som finns i marknadsblandningar behöva ökas om inte lusernläget är optimalt. Detsamma gäller om engelskt rajgräs är blandningspart vilket också ett alldeles färskt försök från årets förstaårsvall bekräftar.

Rödkläver som säkring

Vilken lusernandelen verkligen blir i vallen beror till stor del på hur lättetablerad lusernen är på fältet. Detta framgick i försöken i Östergötland där lusernandelen var betydligt lägre än på Öland och som mest uppgick till endast 10-15 procent i kvävegödslade led (130 kg N) i samodling med rörsvingel/hybrid. Här hade istället rödklävern lättare att hävda sig.

Lusern är nyckfull på marker där den tidigare inte odlats och ofta härleds det till lågt pH-värde. Men undersökningar visar också att bakteriestammarna i mark eller ymp och hur väl de hävdar sig i konkurrens med andra bakterier i marken också spelar roll. I försöken var pH-värdet 6,2 i både i Östergötland och på Öland.

I dagens marknadsblandningar ingår lusern ofta tillsammans med rödkläver. En bra säkerhetsåtgärd, särskilt om man inte vet att lusern trivs. Vill man spara kostnad för lusernutsäde på oprövd mark är rådet att testa med en blandning med låg lusernandel.

Kvävesmart lusern

Lusernvallar fungerar ofta att odla intensivt med hög kvävegiva utan att lusernplantorna försvinner. Väl etablerad klarar lusernen kvävegödsling bra jämfört med röd- och vitkläver. Eftersom lusern är mer

djuprotad tar den sitt kväve från djupare lager i marken och konkurrerar mindre om det kväve som finns där gräsens rötter befinner sig. Dessutom bidrar lusern mindre till att kvävegynna gräset. När vallen blir äldre förs kväve över från baljväxterna till gräsen. Men rödkläverns rötter och blad verkar dö tidigare än hos lusern och kommer därför gräsen snabbare tillgodo. I samodlingsförsök delar lusern inte med sig av sitt kvävefixerade kväve förrän i slutet av första vallåret medan rödkläver gjorde det redan från början av sommaren i första årets vall.

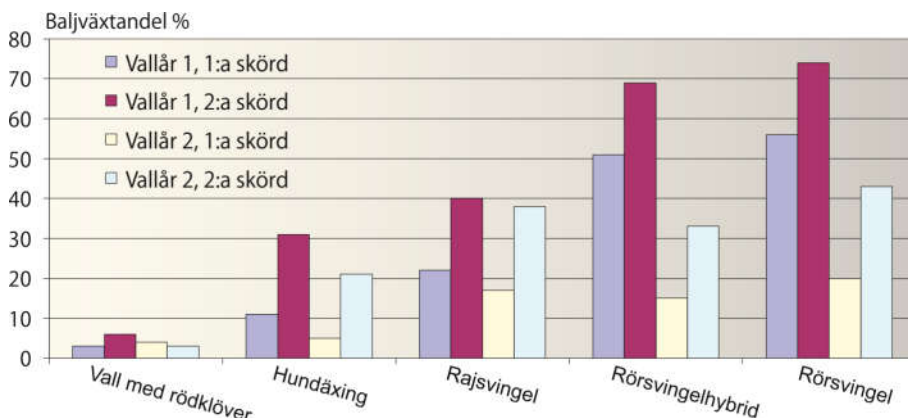
Lusern passar alltså bra ihop med gräs som svarar bra på kväve. Rörsvingelhybrid såväl som hundäxing har i tidigare försök visat högre kväveoptimum andra gräs. Därför har lusernvallar med rörsvingel och rörsvingelhybrid all möjlighet att odlas intensivt och ge en riktigt högavkastande och uthållig vall. ■

TIPS FÖR LUSERNVALL

- 15-25 procent lusern lagom ihop med svaga gräs som rörsvingel/hybrid
- 30-50 procent lusern lagom ihop med starka gräs som rajsvingel och hundäxing
- Testodla med låg lusernandel på osäker mark
- Rödkläver kan vara med som försäkring
- Etablerad lusern tål kväve bra

Mycket lusern med svagt gräs

I blandningsförsök på Öland 2013-2014 med 130 kg N/ha tog lusern överhanden i förstaårsvallen när den odlades tillsammans med de långsametablerade gräsen rörsvingel eller rörsvingelhybrid.

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Malmöhus, Hushållningssällskapen Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, Kristianstad och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 046-71 36 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annons är fornamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson Redaktör
Tel 046-71 36 13

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Emma Hjelm Tel 046-71 36 69

Henrik Nätterlund Tel 046-71 36 27

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 046-71 36 10

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

7 nummer per år för
795 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 046-71 36 00

Grafisk form

abSe media AB, Västerås

Tryck

Kepa Tryck AB, Kävlinge

Omslagsfoto

"Multikopter vid Borgeby slott"
Foto: Brita Prejer

Utgivningsplan 2014

	Material- dag	Utgivnings- dag
Nr 7	26 nov	15 dec

Utgivningsplan 2015

Nr 1	16 jan	2 febr
Nr 2	27 feb	16 mars
Nr 3	10 apri	4 maj

Ta hjälp från ovan

Många barn önskar sig en drönare i julklapp. Tänk så kul att få spaka en egen drönare som samtidigt videofilmar. Kanske även en och annan lantbrukare också har en drönare på önskelistan. För visst finns det många användningsområden inom lantbruk. I detta nummer av Arvensis har vi anammat fler högteknologiska lösningar från ovan. Varför riskera en förstörd sprutjournal i overalltvätten? Lagring av data i moln är mycket säkrare men kräver en del tålmod. Varför inte ta hjälp av satelliter för att övervaka jord och gröda? Mycket data ligger redan tillgängligt på internet.

För den som mer vill ha utmaningar för de gröna fingrarna kan ett byte av kornsört vara aktuellt till våren eller att laborera med bästa luservallen. Eller varför inte hänga på trenden och odla bönor eller linser? Allt har sina för- och nackdelar. Arvensis köper aldrig något utan att först kritiskt granska.

Gunnel Hansson,
Agronom, redaktör Arvensis

Ur innehållet:

4 CAP påverkar grödvalet

Intresse för ärter och bönor

6 Spaning efter nytt malkorn

Tronskifte med två nya sorter

10 Vall på långt avstånd

Intensifiera hemmavid

12 Digital sprutjournal i praktiken

Allt ligger säkert i molnet

16 Fälten från ovan

Drönaren ger bild över fältet

20 Odlad trendiga baljväxter

Marknaden efterfrågar

24 Luservvall i modern version

Fröandel efter gräsegenskaper

26 Trender i precisionsodlingen

Lättanvända satellitbilder

30 Effekter av tillväxtreglering

10 centimeter kortare vetestrån

32 Attrahera arbetskraft med lean

Både lönsamt och avstressande

Satellitbilder
fixar precisionen

26

Lång väg till vallen

Kortare
och starkare strå

30